

TÜRKİYE III. ARICILIK KONGRESİNDEN KISA ÖZETLER TÜRKİYE ARICILIĞIN GENEL DURUMU

Türkiye 4 milyona yakın koloni sayısı ve 63.000 tonu aşan bal üretimi ile Dünyanın sayılı ülkeleri arasındadır. Koloni sayısı bakımından Dünyada 3. sırada gelmesine rağmen koloni başına düşen verim 16 kg civarındadır. Türkiye çok çeşitli bitki örtüsü ve yüksek sayıda arı kolonisine sahip olmasına rağmen verim oldukça düşüktür. Verim düzeyinin artırılmasına önem verilmelidir.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI YETKİLİLERİNİN ARICILIK KONUSUNDAKİ AÇIKLAMALARI

Bakanlık yetkililerince arı yetiştiriciliğine özel bir önem verileceği vurgulanmış ve aşağıdaki konulara destek verileceği belirtilmiştir.

- Ana arı yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi
- Çam pamuklu basrasının uygun ekolojik bölgelerde yaygınlaştırılması
- Arı yetiştiricileri birliğinin en kısa zamanda kurulması
- Arıcılığın polinasyona (tozlaşmaya) katkısına ayrı bir önem verilmesi
- Araştırma Enstitülerinde arı hastalıkları teşhis laboratuvarının kurulması
(Amerikan yavru çürüklüğü ve Varroa ihbarı zorunlu hastalıklar listesine alınmıştır.)

F. Topal, N. Aydın

Tarım ve Köyşleri Bakanlığı TİGEM Genel Müdürlüğü

ORMAN BAKANLIĞI YETKİLİLERİNİN ARICILIK KONUSUNDAKİ AÇIKLAMALARI

Orman Bakanlığının arıcılık konusundaki çalışmaları orman köylerinde sürdürülmektedir. Türkiye'de 19.200 orman köylerinde 7.200.000 nüfus yaşamaktadır. Bu da ortalama 1.440.000 aileye tekamül etmektedir. Bunlar gelirin en az olduğu kesimlerdir. Orman köylüsünün gelirini artırmak gayesiyle Orman Bakanlığı tarafından Orman ve Köyşleri genel Müdürlüğü kanalıyla çeşitli konularda ferdi ve kooperatif kredileri verilmektedir. Ferdi kredileri ilçeler bazında hazırlanan ilçe kalkınma planlarında önerilmekte ve uygulanmaktadır. Bu önerilen ve uygulanan konulardan biriside arıcılık kredileridir.

Orman bakanlığı ORKÖY vasıtası ile çok düşük faizli kredilerle bütçe imkanları doğrultusunda yeni arıcılık kredileri vermeye devam edecektir. Kredi faizleri 1994 yılına kadar yıllık %2-3 civarında iken 1995 yılından beri Ziraat Bankasının o yıl hayvancılık kredilerine uyguladığı en düşük kredi faizinin 1/7 oranındadır. Bu da uyguladığı yıllık ortalama %8 civarındadır.

H. Gök

Orman Bakanlığı Doğu Akdeniz Bölge Müdürlüğü ORKÖY Şube Müdürü

ARICILIĞA YAPILAN DESTEKLER VE SONUÇLARI

Kamu kaynakları ile son 20 yılda hibe, faizsiz ve düşük kredilerle verilen kovan miktarı 600.000 adet olup bir arılı kovan 50 milyon olarak hesaplanırsa, harcanan para 30 trilyon liradır. Eğer verilen koloniler damızlık vasfında, sağlıklı, verildiği bölgenin şartlarına adapte olabilen koloniler olsaydı ve koloni verilen köylüler arıcılık konusunda yeterince eğitilebilseylerdi 600.000 koloninin şimdi 6 milyona, Türkiye'de bal üretiminin 100.000 tona ulaşması gerekirdi.

Köylülere arıcılık öğretilmeden verilen bu kolonilerin % 50 sinin dahi yaşamadığı, yaşayanların ise bal verimlerinin çok düşük olduğu ve projelerde öngörülen bal ve oğulun üretilmediği bilinmektedir. Bu uygulamalar hala devam etmektedir. Destekler genetik vasıfları yüksek damızlık ana arı üretimine verilmelidir.

T. Topçu, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

İHRACATÇILAR BİRLİĞİ

Bal ihracatında 4 önemli sorun gündeme getirilmiştir:

1. Naftalin kullanımı
2. Nişasta ihtiva eden besleme (kekler)
3. C-13 testinden geçemeyen ballar (arıları şekerle beslemeden kaynaklanan)
4. Aşırı antibiyotik kullanımı ve balda bıraktığı kalıntılar

Sonuç olarak bilinçsizce yapılan arıcılık neticesinde Türkiye'nin bal ihracatı tıkanma noktasına gelmiştir. Bilhassa 3. ve 4. faktörlerden dolayı bu sene ihraç edilen çam balları Avrupa ülkelerinden geri gelmektedir. Kasım 1998'den itibaren bu sorunlardan dolayı ayçiçeği, çiçek, ve pamuk balı ihracatı yapılamamaktadır. Bu ihracatı yapan firma sayısı 41 den 10'a düşmüştür.

N. Kalpaklıoğlu

Ege Canlı Hayvan, Su Ürünleri ve Mamulleri İhracatçılar Birliği

HASTALIKLAR

Bakım ve besleme eksikliğinden, bal hasadının koloni büyüklüğüne göre fazla yapılmasından, kışlatma konusunda yeterince bilgiye sahip olunmaması, zararlı ve hastalıkların teşhis edilip kontrol edilememesi nedeniyle binlerce koloni ölmektedir. Kirli malzeme ve kaplarında hastalıkların bulaşmasında önemli olduğu unutulmamalıdır.

Arı hastalıklarının çoğu yetersiz bakım ve besleme ile ilgilidir. Bu yüzden bilinçli bakım ve besleme, seleksiyon, dirençli hatların geliştirilmesi ve koruyucu ilaçlarla bu hastalıklar önenebilir.

H. Akkaya, O. Kaftanoğlu

İstanbul Ü. Veteriner Fak., Çukurova Ü. Ziraat Fak.

ZİRAİ MÜCADELE İLAÇLARI

Tarımsal üretime zarar veren böceklerle, hastalıklara ve yabancı otlara karşı kullanılan kimyasal maddelerdir. Bu ilaçlar hem doğal dengenin bozulmasına ve hem de tarımsal ürünlerde insan sağlığına zararlı kalıntı sorunlarına neden olmaktadır.

Kovan önünde binlerce ölü arının bulunması, kolonideki arıların azalması, hırçınlık, ana arı kaybetme, ana arı yüksüklerinin ve yalancı kolonilerin oluşması, paraliz, uçma yeteneğinin azalması, arka ayağı sürükleyerek yürüme, arıların üşür gibi titremesi ve kümelenmesi, ölen arılarda kanatların ayırık ve dilin uzamış vaziyette bulunması ilaç zehirlenmelerinin en önemli belirtileridir. Genç işçi arıların ve yavruların ölümü ise ilaçlı polenin kovana taşınması ve tüketilmesinden kaynaklanmaktadır.

Kolonilerin zirai mücadele ilaçlarının etkisinden korunması için kovanlara boş ballık ilave edilmeli, yemliklerle içerden su verilmeli, kovanların üzerleri bir gün önceden ıslak temiz bezle örtülmeli, ve arıların kovandan çıkışları önlenmelidir. Zehirlenen kolonilerin kısa sürede toparlanması için şeker şurubu ve proteince zengin yemlerle beslenmeli, zayıf koloniler birleştirilmeli, aşırı sıcak ve soğuktan korunmalı ve ilaçlama tehlikesi olmayan, bitki örtüsü zengin yerlere taşınmalıdır.

O. Kaftanoğlu, F. Özgür
Çukurova Ü. Ziraat Fak.

ÜRETİMİ ARTIRMA

Arı kolonilerinin nektar akımına kuvvetli bir işçi popülasyonu ile girebilmeleri, yavru üretimini sürdürebilmeleri ve bunun sonucunda beklenen bal üretimini gerçekleştirebilmeleri için ek besleme yapılarak hazırlanmaları gerekmektedir.

Arı kolonilerinin erken ilkbaharda şurup+vitamin+mineral+antibiyotik katkılı beslemenin yalnız şurup ile beslemeye oranla %21, hiç besleme yapılmayan kontrol kolonilerine göre %128 daha fazla bal üretimi gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Son yıllarda Avrupa ve Amerika'da bal üretimini artırmak için belli bölgelere ballı bitkiler ekilmektedir. Fazelya Kaliforniya orijinli bir yem bitkisi olup

ballı bitkilerden biridir. Bal arıları için son derece elverişli nektar ve polen kaynağı sağlaması açısından arıcılar tarafından yaygın olarak ekilmektedir. Çukurova Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada bu bitkinin mart-mayıs aylarında çiçek açarak bu dönemde bal arıları için son derece değerli polen ve nektar kaynağı olduğu belirlenmiştir.

U. Kumova
Çukurova Ü. Ziraat Fak.

TÜRKİYE'DE ÇAM BALI ÜRETİMİ

Avrupa ülkelerinden özellikle Almanya çam balı, ABD'nin ihlamur ve AB ve ABD'nin kekik balı için yüksek fiyatlar verdiği bilinmektedir. Ayrıca Akasya balı da çam balı fiyatına talep edilmektedir. Dünyada çam balının en çok üretildiği ülke Türkiye'dir. Ardından Yunanistan gelmektedir. Türkiye çam balı üretiminde ideal bir ekolojik bölgeye ve bu bölgeye adapte olmuş arı ırk ve ekotiplerine sahip olmasına rağmen Yunanistan pazardaki payını her geçen gün artırmaktadır. Bunun yanında her geçen gün ekolojik (organik) bal üretimi daha önemli bir konu haline gelmektedir.

Türkiye'deki toplam bal üretiminin %25'ni çam balı oluşturmakta ve ihraç edilen balın % 90'ını çam balıdır. Özellikle son yıllara (1999-2000) Basra aşılama programlarında % 70'e varan başarılar elde edilmiş olması çam balı üretiminin uygun bölgelerde artırılabilirliğini göstermektedir.

V. Türkmen, N. Kalpaklıoğlu

Muğla Ü. UMYO, Ege Canlı Hayvan, Su Ürünleri ve Mamulleri İhracatçılar Birliği

POLİNASYON (Tozlaşma)

Türkiye arı türleri ve bitki çeşidi bakımından bölgesinin en zengin ülkesidir. Bal arılarının esas önemi çiçekli bitkilerden nektar ve özellikle polen toplarken meyve ve tohum oluşumuna sağladığı yarardan kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde büyü arıcılık işletmeleri arı kolonilerini tozlaşma için tutmakta ve esas gelirini çiftçilerden aldığı kiralama bedelinden sağlamaktadır. Ekolojik tarımda kimyasal ilaçlar kullanılmadan üretimin her geçen gün daha önemli hal geldiğini düşünürsek bal arılarının açık alanlarda, Bombus arılarının seralarda sağlıklı bitkisel üretimin vazgeçilemez bir parçası olacağı ortaya çıkacaktır.

İ. Çakmak
Uludağ Ü. Ziraat Fak.

APİTERAPİ (ARI ÜRÜNLERİ TEDAVİSİ)

Son yıllarda **Apiterapi** adı altında kurulan bilim dalında yoğun araştırmalar başlamış, arı ürünleri tıpta bir çok hastalığın; Ör. Bağışıklık sistemi, Prostat, Kanser, Damar-kalp hastalıkları, Romatizma, Multiple Sklerosis v.b. bir çok hastalığın tedavisinde kullanılmaya başlanmıştır. Arı sütü lösemili çocuklarda kan hücrelerinin yenilenmesini ve genel sağlık kriterlerinin artmasını sağlamak ve Kemoterapi sonucu oluşan yan etkileri azaltmaktadır.

Arı zehirinin iğne, tablet, krem, merhem şeklinde değişik formları geliştirilmiş, AIDS, Kanser, Multiple Sklerosis ve Romatizma gibi hastalıkların tedavisinde önemli olduğu belirlenmiş ve bu konudaki çalışmalar devam etmektedir.

Propolis bakteri, mantar, ve virüslere karşı oldukça etkilidir. Bunun yanında deri hastalıkları, idrar yolu enfeksiyonları, prostat, lokal ağrılar, salgı bezi hastalıkları, ve yaraların tedavisinde etkilidir. Ticari anlamda propolis tabletleri, propolis merhemleri, propolis spreyi, propolis jel ve kremi olarak değişik amaçlar için pazarlanmaktadır.

A.G. Hegazi, S.M. Masoud, O. Kaftanoğlu, A. Tanyeli

Ulusal Araştırma Merkezi, Giza, Mısır, Zazazig Ü. Tıp Fak. Giza, Mısır Ç.Ü. Zir. Fak., Tıp Fak. Türkiye III. Arıcılık Kongresi Yrd. Doç. Dr. İbrahim ÇAKMAK tarafından özetlenmiştir.

Dernek Başkanı Mustafa CİVAN

Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Konferans Salonu (31 Ocak 2001)